

นางเฉื่อย พวงเวียง

133/1 หมู่ 10 (บ้านใหม่ชัยมงคล) ต.เชียงทอง กิ่งอ.วังเจ้า จ.ตาก

โครงการเฉลิมพระเกียรติ
ตามรอยพระบาท ครองราชย์ 60 ปี
ฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ป่า

เขตพัฒนาที่ดิน ลุ่มน้ำย่อย แม่ระกา
ตำบลวังประจบ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

สถานีพัฒนาที่ดินตาก สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9
 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1. ความเป็นมา

การทำเกษตรบนพื้นที่ลาดชัน โดยขาดความระมัดระวัง และมีได้คำนึงถึงการอนุรักษ์ดินและน้ำ นับเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่ดิน ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ จึงเกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อต้องการเพิ่มผลผลิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรวม และบางครั้งรุนแรงถึงชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เช่น เหตุการณ์ดินถล่มที่ผ่านมา ดังนั้น การนำวิธีอนุรักษ์ดินและน้ำโดยวิธีกลร่วมกับวิธีพืช ผสมผสานเทคโนโลยีชีวภาพที่เหมาะสมจะทำให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและน้ำได้อย่างยั่งยืน

ป่าเฉื่อย พวงเวียง เป็นตัวอย่างหนึ่ง ของเกษตรกรที่นำวิธีการดังกล่าวมาใช้โดยเฉพาะ “หญ้าแฝก” ที่นำมาปลูกในพื้นที่การเกษตร และเห็นประโยชน์ชัดเจน ทั้งด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรม และปรับปรุงสภาพแวดล้อม

บนพื้นที่จำนวน 17 ไร่ ณ บ้านใหม่ชัยมงคล ป่าเฉื่อยใช้ทำกินมาตั้งแต่ปี 2535 พื้นที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขาเตี้ยๆ ลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนกรวดปนลูกรัง หน้าดินตื้น ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ เป็นดินกรด ค่า pH 5.3 (จัดอยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 46)ป่าเฉื่อยใช้ที่ดินปลูกกล้วยน้ำว้า ลำไย มะละกอ และพืชผัก รวม 9 ไร่ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 8 ไร่

เมื่อปีงบประมาณ 2548 สถานีพัฒนาที่ดินตาก ได้รับงบประมาณดำเนินงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำตามโครงการพัฒนาที่ดินชุมชนบนพื้นที่สูงในพื้นที่บ้านใหม่ชัยมงคล ซึ่งพื้นที่ของป่าเฉื่อยอยู่ในโครงการดังกล่าวด้วย โดยพื้นที่จำนวน 8 ไร่ ที่มีความลาดชันประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์นั้น ป่าเฉื่อยสังเกตว่าผลผลิตข้าวโพดลดลงอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะใช้ปุ๋ยเคมี ผลผลิตที่ได้ก็ไม่คุ้มกับการลงทุน จึงเข้าร่วมโครงการฯ โดยก่อสร้างคันคูรับน้ำขอบเขา (Hillside Ditches) พร้อมปลูกหญ้าแฝกขวางความลาดชันตามแนวคันคูฯ และได้ปรับเปลี่ยนจากปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างเดียวเป็นการปลูกยางพารา นอกจากนี้ยังปลูกกล้วยน้ำว้าสลับเพื่อเป็นร่มเงา และเป็นรายได้ก่อนยางพารา พื้นที่ว่างระหว่างแนวคันคูฯ ปลูกถั่วพรางคลุมดินและสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดินแล้วจึงปลูกพริกเพื่อเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินให้คุ้มค่าที่สุด ส่วนพื้นที่ด้านล่างเป็นทางน้ำธรรมชาติได้ก่อสร้างคันชะลอความเร็วของน้ำ (Check Dam) บ่อตกตะกอนดิน (Sediment Trap) และปลูกหญ้าแฝกรอบบ่อตกตะกอนดิน และที่สำคัญได้นำชีวภาพมาทดแทนเคมี โดยทำปุ๋ยหมักจากสารเร่ง พด.1 เพื่อใช้กับยางพารา กล้วยน้ำว้าและพริก ทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่งพด.2 และสารป้องกันแมลงศัตรูพืชพด.7 ใช้กับยางพารา พริก และหญ้าแฝก เป็นการลดการใช้สารเคมีทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น ที่สำคัญคือความปลอดภัยของผู้บริโภค

จากความคิดเดิมที่มีความสนใจแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อมีโอกาสได้ปลูกหญ้าแฝก จึงรู้สึกภาคภูมิใจและพูดเสมอว่า นับว่าเป็นบุญที่ได้มีโอกาสปลูกหญ้าแฝกของในหลวงฯ ป่าเขียวได้ตั้งใจดูแลรักษาเป็นอย่างดี สังเกตความเปลี่ยนแปลงต่างๆ จนสามารถพูดถึงประโยชน์ของหญ้าแฝก ตามที่ได้พบเห็นด้วยตนเอง เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2549 เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินตาก ไปเยี่ยมป่าเขียวที่บ้านตามปกติ ป่าเล่าให้ฟังด้วยความตื่นเต้น

”.....ป่าพบวิชาใหม่แล้ว วันหนึ่งฝนตก ป่ายืนดูแนวหญ้าแฝกอยู่ข้างบน น้ำไม่ไหลผ่านแนวหญ้าแฝกนะ ป่าคิดได้ว่าหน้าดินป่าไม่เสียไป และน้ำก็ไม่ไหลแรง จนทำให้ถนนด้านล่างเสียหาย เหมือนที่ผ่านมา.....”

- ดินบริเวณใกล้กับแนวหญ้าแฝกมีความร่วนซุยดี พบไส้เดือนมากขึ้น ซึ่งเกิดจากการตัดใบหญ้าแฝกคลุมดิน เมื่อย่อยสลายจึงเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โครงสร้างดินดีขึ้น ดินมีความอุดมสมบูรณ์
- นอกจากการตัดใบหญ้าแฝกคลุมดิน เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินแล้ว ยังสามารถลดปริมาณวัชพืชที่ขึ้นปกคลุมในแปลงได้ จึงช่วยลดปริมาณการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช
- ดินมีความชุ่มชื้นอยู่ได้นาน จากการที่ฝนทิ้งช่วงนานกว่า 1 เดือนที่ผ่านมา พืชที่ปลูกร่วมกับหญ้าแฝกยังเจริญเติบโตได้ดี

ป่าเขียวเน้นย้ำว่า ถ้าต้องการเห็นประโยชน์ของหญ้าแฝก จะต้องใส่ใจดูแลรักษา พร้อมทั้งเฝ้าสังเกตอย่างใกล้ชิด ณ วันนี้ป่ายืนยันได้ว่า หญ้าแฝกมีประโยชน์มากมาย ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ขึ้น พืชที่ปลูกร่วมกับหญ้าแฝกเจริญเติบโตได้ดี จึงตั้งใจว่า นอกจากจะดูแลหญ้าแฝกที่ปลูกไว้ให้ดีที่สุดแล้ว ยังจะปลูกเพิ่มเติมในพื้นที่ที่สามารถปลูกได้ และจะช่วยขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่นๆ ต่อไป

2. ข้อมูลการปลูกหญ้าแฝก

2.1	พื้นที่ปลูกหญ้าแฝก	-จำนวน 8 ไร่ ใช้กล้าหญ้าแฝก จำนวน 70,000 กกล้า
2.2	เริ่มดำเนินการปลูก	-เดือนมิถุนายน 2548
2.3	วัตถุประสงค์ในการปลูก	-ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในดิน รักษาความชุ่มชื้นในดิน
2.4	วิธีการปลูก	-ปลูกขวางความลาดชัน ตามแนวคันคูรับน้ำขอบเขาร่วมกับการปลูกพืชชนิดอื่นๆ ได้แก่ ยางพารา กล้ายน้ำว่า ที่ว่างระหว่างแนวคันคูฯ ปลูกถั่วพริ้วคลุมดินและสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด จากนั้นปลูกพริกเป็นรายได้เสริม ใช้กล้าแฝกพันธุ์พระราชทาน
-ปลูกล้อมต้นไม้ผลแบบครึ่งวงกลม ใช้กล้าหญ้าแฝกพันธุ์พระราชทาน
-ปลูกรอบบ่อดักตะกอนดินใช้กล้าหญ้าแฝกพันธุ์กำแพงเพชร 2
-ปลูกแปลงขยายพันธุ์ จำนวน 1 ไร่ ใช้กล้าหญ้าแฝกพันธุ์พระราชทาน
2.5	การดูแลรักษา	-รดน้ำแล้วปลูก 1 ครั้ง เนื่องจากปลูกในช่วงต้นฤดูฝน มีฝนตกต่อเนื่อง จึงได้รับน้ำเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโต
-กำจัดวัชพืชที่ขึ้นปกคลุมหญ้าแฝก
-ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ผสมน้ำ 1:500 ลาดรดพร้อมกับรดพริกและยางพารา
-เมื่อแฝกเริ่มออกดอก ตัดใบ คลุมดินและคลุมโคนต้นพืชที่ปลูก ปลูกซ่อมแซมแทนต้นที่ตาย
2.6	ผลสำเร็จของการดำเนินงาน	-แถวของหญ้าแฝก จะเป็นกำแพงที่มีชีวิตช่วยชะลอความเร็วของน้ำไหลบ่าหน้าดิน เก้บกักตะกอนดินไม่ให้ไหลลงสู่พื้นที่ตอนล่าง และยังช่วยทำให้น้ำซึมซับลงดินมากขึ้น
-ช่วยปรับโครงสร้างดิน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น จากการตัดใบหญ้า

แฝกคลุมดินและคลุมโคนต้นพืชที่ปลูก เมื่อใบหญ้าแผ่ย่อยสลายสังเกต
เห็นดินมีความร่วนซุย และพบไส้เดือนมากขึ้น
-ช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดิน
-ช่วยรักษาสภาพแวดล้อม ลดการใช้สารเคมี

3. ข้อมูลส่วนตัว : นางเฉื่อย พวงเวียง

3.1	วัน เดือน ปีเกิด	-เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2480 ที่จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันอายุ 69 ปี
3.2	การย้ายถิ่นฐาน	-ปี 2506 ย้ายครอบครัวมาประกอบอาชีพการเกษตร ที่ จ.กำแพงเพชร
3.2	ที่อยู่ปัจจุบัน	-ปี 2535 ย้ายมาอยู่ที่บ้านใหม่ชัยมงคล ม.10 ต.เชียงทอง กิ่งอ.วังเจ้า จ.ตาก
-บ้านเลขที่ 133/1 หมู่ที่ 10 บ้านใหม่ชัยมงคล กิ่ง อ.วังเจ้า จ.
ตาก รหัสไปรษณีย์ 63000 โทรศัพท์ 087-1990690
3.3	การศึกษา	-จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3.4	สถานภาพการสมรส	-สมรสกับนายพรมมา พวงเวียง ปัจจุบันอายุ 72 ปี มีบุตร 4 คน
3.5	แรงงานด้านการเกษตร ใน
ครัวเรือน	-มี 3 คน (ป้าเฉื่อย สามีป่าเฉื่อย และบุตรสาวอายุ 36 ปี)